

dossier

UITNEEM-
BARE
KATERN
24 PAGINA'S

Harder, Faster, Stronger!

Over prestatiedrang en -druk
in onze samenleving

- 2 'k Zag twee beren broodjes smeren
Prestatiedrang, een oeroud gedrag - Mark Nelissen
- 6 The sky is the limit?
Tim Jackson wijst op de grenzen van de economische groei
- 10 Work hard, play hard
Een workaholic en een slow life-aanhanger getuigen over werk en geluk
- 12 "Diploma-inflatie is medaille met twee kanten."
Marc De Vos geeft zijn visie over de perverse effecten van de diplomarace
- 16 Facts and figures: Harder, Faster, Stronger!
- 18 Sport: van ontspanning tot obsessie
Paul De Knop over de toenemende ambities van sportliefhebbers
- 20 BOEK: Remotie. Een stap terug is een stap vooruit
- 21 Stilstaan bij onthaasting
Verslag van Dirk Geldofs lezing over onthaasting
- 22 Millennials vinden privé belangrijker dan werk

foto: © Nationale Beeldbank

'k Zag twee beren broodjes smeren

Prestatiedrang,
een oeroud gedrag

'k Zag twee beren broodjes smeren... oh dat was een wonder! Want de ene beer wilde beslist dat zijn broodje dikker belegd was dan dat van de andere beer. Hij voegde een extra portie zalm toe en smeerde er nog een dikke laag saus op. De beer was tevreden met zijn daad, hij overtrof de andere ruimschoots. De berengemeenschap knikte goedkeurend bij zoveel prestatiedrang en nam de hoed af voor de beer met zalm. Zijn broodje werd gesmaakt. De andere beer werd hooguit een vluchtige blik gegund. De eerste was bijzonder opgetogen over zijn succes, en nam zich voor om zijn volgende broodje even rijk, en zo mogelijk nog rijker, te beleggen. Zijn prestatiedrang zal hem nog meer roem opleveren.

*Mark Nelissen
professor Gedragsbiologie
aan de Universiteit Antwerpen*

foto: © Frank Toussaint

Mark Nelissen

Er is altijd iemand die meer wil, wat leidt tot agressie. Het dominantie-systeem werkt dit tegen en zorgt voor een evenwicht.

Dit verhaal is nonsens: beren leven niet in groepen, smeren geen broodjes en nemen geen hoed af. Maar de grondgedachte is al-lerminst verzonnen en is wijdverspreid in de mensengemeenschap. Mensen leven wél in groepen, en dikkere broodjes smeren dan je buurman is hierbij van groot belang. Drang naar prestatie dus. Dat zit zo:

Van alfa tot omega

Samenleven in een groep heeft enorme voordelen bij sociale dieren, dus ook bij de mens. Zo kan er door samenwerking veel meer bereikt worden dan door alleen te leven: je kan samen op jacht gaan, een huis bouwen, een vijand afweren... Alle groepsleden profiteren van de voordelen van de groep. Maar er is ook een keerzijde. Leven in een groep betekent immers concurrentie. Als de groep voedsel heeft vergaard, is het niet vanzelfsprekend dat je je deel wel zal krijgen. Anderen kunnen je voor zijn. Voor elk stukje vlees of taart dat te krijgen is in de groep, zou je een robbertje moeten vechten. Plezierig is dat niet, maar zeker ook niet erg efficiënt. De samenwerking zou met al dat geduw en getrek aanzienlijk vertragen, massa's energie zouden domweg worden verspild. Om dat te voorkomen ontwikkelde zich in de evolutie van sociale dieren het systeem van de dominantie. Dat betekent dat de volgorde vastligt waarin groepsleden zich te goed mogen doen aan het voedsel: Alfa mag eerst, dan bèta, dan gamma... enzovoort tot omega, de laagste in de rij, die misschien wel helemaal niets meer krijgt. Je zou kunnen stellen dat alfa de baas is, bèta staat onder hem, dan gamma enzovoort. Dat is de rangorde, de plaats in die orde is de status, die dus hoog of laag is.

Bloedneus

Misschien verwacht u een meer egalitair systeem, waarbij ieder evenveel krijgt. Maar dat werkt nooit, er is altijd iemand die meer wil, wat leidt tot agressie. Het dominantie-systeem werkt dit tegen en zorgt voor een evenwicht. Nu, wie bepaalt wie welke status heeft? Is er een regisseur? Nee, tenzij de groepsleden zelf. Ofwel weten ze van tevoren wie ze niet meester kunnen zijn, omdat ze hun eigen capaciteiten erg laag inschatten. In dat geval leggen ze zich neer bij een lage status - wat beter is dan een bloedneus bij elk gevecht om een stukje van de koek. Ofwel zijn er herhaalde conflicten waarbij de winnaar de hogere status voor de toekomst mag opeisen - de groepsleden ondervinden dan bloedneusgewijs wat hun plaats is en houden het daarbij. Dus de rangorde wordt opgesteld en gerespecteerd. De agressie daalt hierdoor of verdwijnt zelfs. De rangorde is met andere woorden een ordenend systeem en veel soorten varen er wel bij. Zelfs de laagst geplaatste geniet van de voordelen van het groepsgebeuren: zonder zou hij wellicht totaal geen voedsel hebben en geen bescherming genieten.

Opgestaan is plaats vergaan

Het gaat natuurlijk niet alleen over de te verdelen koek in de groep. De dominantie komt ook van pas wanneer andere conflicten opduiken: over een nestplaats, een partner of een speeltuigje... In plaats van te vechten respecteren veel dieren hun status: ofwel eisen ze hun recht op, ofwel laten ze het gewenste doel aan zich voorbijgaan omdat een dominanter groepslid het opeist. Een hoge status betekent dus dat je veel krijgt, dat is uiteraard zeer positief. Maar - o wee,

Vooraf mannen die voldoende wilden opklimmen in de rangorde werden vaders.

de medaille heeft weer een keerzijde - het is ook erg stresserend. De rangorde moet immers onderhouden worden. Er zijn immers steeds groepsleden die wat al te graag zouden opklimmen om meer voordelen te krijgen. Dominante groepsleden moeten hun plaats dus goed in het oog houden en deze bestendigen. Dit doen ze door aan de groep te tonen dat ze sterker, beter, sneller... zijn dan de anderen. En dat is precies de reden waarom de denkbeeldige beer zijn even hypothetische broodje groter en dikker wil maken: hij onderstreept zijn kunde, en bevestigt zo zijn status.

Statuszwaaijerij

Uw opmerking is tot hier te horen: heeft dat alles iets te maken met onze prestatiedrang? Moeten wij vandaag een hogere sta-

tus hebben om een stukje van de koek te krijgen? Nee, natuurlijk niet, in onze complexe samenleving gebeurt dat niet meer op deze manier. We staan bij de bakker niet met onze status te zwaaien om als eerste een brood te krijgen. Maar de prestatiedrang zit nog diep in ons gedragspatroon ingebakken. Gedurende honderdduizenden jaren hebben onze voorouders dit dominantiesysteem gebruikt. Het werd van de ene generatie op de volgende doorgegeven. Dit komt ook door de partnerkeuze van vrouwen. Dat zit dan weer zo.

Aardje naar zijn vaartje

Bij onze voorouders kozen vrouwen zeer zorgvuldig de vader van hun kinderen. Honderdduizenden jaren geleden moest een kind immers goede zorgen krijgen van de

Een hoge status betekent dat je veel krijgt, dat is positief. Maar het is ook erg stresserend. De rangorde moet immers onderhouden worden.

moeder maar had het ook de bescherming en steun nodig van de vader. Kinderopvang en ziekenhuizen bestonden immers nog niet, dus de groepsleden dienden in alle zorgen te voorzien. Een goede vader, en dus een goede partner, moest niet alleen rijk genoeg zijn, ook zijn gezondheid, toewijding, intelligentie... waren van belang. En uiteraard zijn plaats in de samenleving! Een man met een hogere status kon gemakkelijker hulp krijgen in kwadere tijden, als zijn zieke kind extra zorgen nodig had, of op momenten dat hij afwezig was. Zodoende kozen vrouwen vooral mannen die tekenen gaven van een hoge status. Dit systeem van seksuele selectie - zo noemen we dat - heeft gedurende onze evolutie het dominantiegedrag verstevigd en doorgegeven van generatie op generatie. Vooral mannen die voldoende wilden opklimmen in de rangorde werden vaders, en hadden dus meer

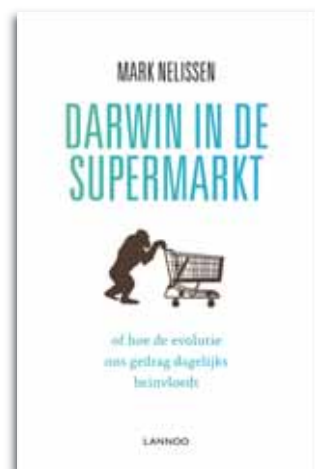
kans om onze voorvaders te worden, en ons hun genen te geven.

Beertjes

Daarom trachten u en ik, zonder het te weten, steeds meer te presteren, hogere toppen te scheren, hart en bloedvaten onder stress te zetten... om mee te tellen in de ratrace naar een hogere status. Schrikt u ervan dat we dit gedrag meer zien bij mannen dan bij vrouwen? Voor vrouwen speelde de status in onze voorgeschiedenis niet zo'n grote rol. Meneer Beer daarentegen had er alle belang bij om zijn broodje dikker te smeren. Eigenlijk had en heeft hij slechts één ding op het oog: vader worden van meer beertjes.

Gedragsbiologie is leuk!

In zijn laatst verschenen boek *Darwin in de supermarkt* verklaart Mark Nelissen ons gedrag aan de hand van de evolutieleer. Deze ingewikkelde theorie werd verpakt in luchtige en herkenbare voorbeelden uit het dagelijkse leven. Je verwondert je over gedragingen waar je nog nooit bij had stilgestaan. Een aanrader voor wie op zoek is naar de aap in zichzelf.

Darwin in de supermarkt

Mark Nelissen
Lannoo, 2011
ISBN: 9789020995091

The sky is the limit?

Tim Jackson wijst op de grenzen van de economische groei

Tim Jackson

In de nasleep van de financiële crisis in 2008 was de boodschap van een lange stoet wereldleiders en toonaangevende economen glashelder. Om te voorkomen dat we in een recessie belanden moeten we de economie zo stimuleren dat we opnieuw sterke groeicijfers voorleggen. Die zijn immers broodnodig om onze welvaart in stand te houden. Al decennialang is de groei van het BBP hét streefdoel van regeringen over de hele wereld. Nochtans gaan steeds meer stemmen op die beweren dat we stilaan botsen op de grenzen van het groeimodel, zoals deze van Tim Jackson, professor Duurzame Ontwikkeling in Groot-Britannië.

Olivier Beys

De kritiek op het kapitalisme hult zich niet alleen meer in de uitgerafelde mantel van het 19de of 20ste eeuwse communisme. Het oude spook wordt stilaan vervangen door eentje dat nauwer aansluit bij de situatie van mens en planeet in de 21ste eeuw. Niet zozeer de klassenstrijd staat centraal, maar eerder de materiële en ecologische grenzen van een planeet met een economisch en demografisch almaar groeiende menselijke bevolking.

“Het idee om groei in vraag te stellen wordt doorgaans geassocieerd met gekken, idealisten of revolutionairen. En toch moet het.” Tim Jackson is geen langharig werkschuwig die zich nog in de jaren zeventig waant, maar professor Duurzame Ontwikkeling aan de Britse Universiteit van Surrey en tevens auteur van een opmerkelijk rapport voor de *Sustainable Development Commission*, het orgaan van de Britse overheid dat tot begin 2011 onafhankelijk advies leverde over duurzame ontwikkeling. Zijn ideeën werkte hij verder uit in een boek voor het grote publiek, *Welvaart zonder Groei*, dat in België inmiddels toe is aan een tweede druk. Samenvatting van het boek: we hebben geen nieuwe versnelling nodig om een tandje bij te steken, we hebben een andere fiets nodig. We gingen in gesprek met de auteur.

Waarom moeten we de groei in vraag stellen?

Een economie die altijd blijft groeien zet meer en meer druk op het milieu. We ontginnen meer grondstoffen om onze economie draaiende te houden, we stoten meer CO2 uit, we berokkenen meer schade aan het milieu en heel belangrijk: we doen dat aan een ongekeerde snelheid. Het model tast met andere woorden de ecologische limieten af, en dat geldt eigenlijk ook voor de sociale dimensie: het westerse ideaal waarin we onze materiële ambities almaar uitbreiden maakt ons in werkelijkheid niet echt gelukkiger. Sterker nog, zoals ik in mijn boek uiteenzet, ondermijnt het zelfs de kwaliteit van ons leven.

Het meest recente en voor velen het duidelijkste bewijs dat er grondige gebreken zijn aan dit model is de financiële crisis. Groei

was in zekere zin verantwoordelijk voor de crisis omdat ons verlangen om de economie en dus ook consumptie continu te laten groeien er in feite voor zorgde dat ook onze schuld meegroeide. Deze schuld maakte ons kwetsbaar. Het was een tijdbom die uiteindelijk ontplofte tijdens de financiële crisis in 2008. Bovendien willen de remedies die nu de revue passeren grotendeels hetzelfde model herscheppen dat net tot de crisis heeft geleid.

Die oplossingen zullen dus leiden tot een herhaling van de crisis?

Een terugkeer naar het systeem zoals het bestond - gedomineerd door de huidige financiële markten, met hoge en riskante *return on investments*, waarbij de risico's op de schouders van nationale overheden en belastingbetalers werden overgedragen - zal inderdaad opnieuw eenzelfde instabiliteit tot gevolg hebben.

Groei is niet duurzaam, maar geldt dat ook niet voor het omgekeerde scenario?

Ik stel vast in mijn boek dat we als het ware gevangen zijn in een dilemma. Groei is immers niet duurzaam, terwijl *degrowth* onstabiel is, althans in het huidige systeem. Als groei en dus de vraag daalt, verliezen mensen immers hun huis en hun job, bedrijven gaan failliet en politici verliezen hun baan. De staat gaat meer uitgeven om mensen toch aan het werk te houden, maar dat genereert meer nationale schuld. We hebben duidelijk nog geen helder afgebakende ideeën over hoe een economie eruitziet zonder voortdurend groeiende consumptie. Wat we wel hebben is een duidelijk besef dat we zo niet bezig kunnen blijven.

U bedoelt dat we nog geen alternatief hebben uitprobeerde. Hoe zou dat er moeten uitzien?

Een eerste belangrijk aspect draait rond investering. Ons huidige model functioneert

Mensen worden overtuigd om geld uit te geven dat ze niet hebben, aan dingen die ze niet nodig hebben, om indruk te maken die niet blijft duren op mensen die ons eigenlijk niets kunnen schelen.

Energie wordt steeds duurder. Een nijpend (geo)politiek en economisch probleem.

De inzet van de crisis: behoud van materiële welvaart of focus op welzijn?

vatie, de bescherming van ecologische rijkdom of vrijetijdsbesteding met lage materiële impact. Er is een brede waaier aan economische activiteiten die ik samenvat als de 'Assepoester economie', omdat ze in conventionele economische parameters niet meegerekend worden. Ze worden gezien als onproductief, een blok aan het been. Maar in feite zijn dit de activiteiten die het meeste zin hebben en het meeste zin geven, ze maken mensen gelukkiger op een veel directere manier, en dus is het net zinvol om ze meer te valoriseren.

Interessant aan de combinatie van die twee elementen is dat de economische groei automatisch afneemt zonder dat er economische instabiliteit ontstaat. De financiële markten worden stabiel en werkloosheid wordt vermeden door het stimuleren van arbeidsintensieve activiteiten.

Uw boek heet *Welvaart zonder Groei*. Bestaat er geen menselijke drang om zich te ontwikkelen en beperken we mensen niet in hun vrijheid als we hen dit ontzeggen?

Enorm fascinerend aan onze psychologische verslaving aan groei is dat we daarvan geen modellen terugvinden in de natuur. We zien onze kinderen graag opgroeien en we gaan door een groeiproces. Maar in de ecologische analogie bestaat ook iets als maturiteit. Er zijn beperkingen, verval en ook de dood. Wij negeren die realiteit. We kiezen lekker bewust om te groeien, en we zijn van plan om dat te blijven doen. Dat is pervers. Ik vind het belangrijk om deze toch wel zeer simplistische vorm van materiële en economische groei in vraag te stellen.

Dat is zeker geen argument tegen de menselijke vrijheid. Maar de vrijheid om iets te doen is vrijwel altijd tegenstrijdig met de vrijheid om iets anders te doen: de vrijheid om met de wagen door de hele stad te rijden is tegenstrijdig met de vrijheid om in alle rust door jouw wijk te wandelen. We hebben het dus altijd over onderhandelde vrijheden.

Als iedereen op aarde zou leven als een Belg, heeft de mensheid 4,4 planeten nodig.

WWF *Living Planet Report* 2010

door het stimuleren van grotere arbeidsproductiviteit. Gevolg is dat mensen zonder werk komen te staan als de economie niet groeit. Een andere dynamiek bestaat uit het investeren in nieuwe markten en consumptieproducten, in het uitbreiden van de vraag naar deze innovaties. Arbeidsproductiviteit en innovatie zijn twee kernelementen die aan de basis liggen van verandering naar een alternatieve manier van investeren. Ik denk onder meer aan het investeren in grondstofproductiviteit, in koolstofarme technologie, in ecologische capaciteit, in sociale cohesie enzovoort. Dat is een volstrekt nieuwe structuur en context voor investering. Het zal wellicht langer duren om investeringen terug te winnen, er is dus minder ruimte voor *quick wins*, en opbrengsten zullen ook lager liggen, maar deze aanpak beschermt tenminste wel de sociale, ecologische en financiële eigendommen op langere termijn.

Een tweede piste is het aanpassen van de ondernemingsgeest. Het verkopen van materiële goederen uit louter winstbejag kan niet het uiteindelijke doel zijn van onze ondernemingszin. Ondernemen moet heroverd worden als iets dat échte diensten aan mensen levert, diensten die de kwaliteit van ons leven verbeteren op het vlak van gezondheid, onderwijs, sociale zorg, reno-

De aarde heeft 1,5 jaar nodig om aan te maken wat we op 1 jaar tijd consumeren.

Hetzelfde geldt voor ontwikkeling. We moeten ons niet focussen op economische ontwikkeling, maar op de ontwikkeling van onszelf als mens, als gemeenschap, van ons verantwoordelijkheidsgevoel en ons gevoel van verbondenheid in de wereld.

Zou u vóór de huidige crisis gehoor hebben gevonden met een dergelijke visie?

Wel, op de dag dat mijn commissie aan de slag ging, zei de woordvoerder van het ministerie van Financiën: "Ik begrijp nu waar duurzame ontwikkeling over gaat: teruggaan naar het leven in grotten." Het was dus vrij letterlijk een taboe. Die uitspraak legt een onderhuidse angst bloot in het systeem. Ondertussen is het misschien wel de belangrijkste kwestie die je ter sprake kan brengen, ook al is deze moeilijker dan ooit tevoren: gedreven door wanhoop wilt men de groei toch maar terug in gang krijgen, tegen welke kost dan ook. De conventionele ideeën raken echter op. Er is het onvermogen om de financiële stabiliteit terug op de rails te krijgen, om sociale investeringen in stand te houden, om bedrijven gezond te houden, om de gigantische consumptie overeen te stemmen met een lage schuld, om de crisis in Europa aan te pakken. Dit zijn allemaal uitingen van systeemfalen. En net daar zijn nieuwe ideeën geen luxe, maar eerder een noodzaak.

kanttekeningen

Antoon Vandeveld

gewoon hoogleraar aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte van de Katholieke Universiteit Leuven

Het probleem met Jacksons analyse is dat de groeiverslaving wellicht nog groter is dan hij in zijn boek vermeldt. Bij een beetje groei kan je aan iedereen wel iets geven. Iedereen wint. Zonder die groei moet je iemand iets afnemen om aan de ander te kunnen geven. Groei kan dus conflicten oplossen. Ook getuigen sommige passages van technofobie. Ik vind dat de creativiteit van ingenieurs onmisbaar is voor een maatschappij zonder groei. Technieken om zuiniger om te gaan met energie maken deel uit van de oplossing. Ik zie dat men daar onder meer aan onze universiteit mee bezig is. Dat hun creativiteit nodig is, moet zeer duidelijk gemaakt worden. Hierin kan de overheid een grote rol spelen. Nu is het zo dat deze problematiek op supranationaal vlak moet geregeld worden en dat is problematisch, maar alleszins kunnen overheden wel degelijk investeringen in een bepaalde richting sturen.

Koen Schoors

professor economie aan de Universiteit Gent

Een van de problemen met Jacksons visie is dat zijn oplossing vertrekt van een onrealistisch mensbeeld. Mensen willen namelijk altijd vooruit. We kunnen wel proberen om de mens te veranderen, maar ook dat is een langetermijnoplossing. Betere technologie dient zich dus hoe dan ook aan. Er is bijvoorbeeld geen enkele reden waarom we zoveel plastic produceren, een stof waarvoor wel degelijk alternatieven bestaan die langzaam economisch haalbaar worden. We zitten natuurlijk met veel investeringen of *sunk costs* in het oude systeem, we hebben dus tijd nodig om dat om te keren. Willen we naar een stationaire economie evolueren, dan hebben we nood aan een dynamische economie, waarbij we kunnen inspelen op nieuwe noden. Simpelweg denken dat we met *consuminderen* alles hebben opgelost, is niet de juiste redenering. Laten we net de slechte sectoren afbouwen en de betere sectoren, bedrijven en steden stimuleren.

Work hard, play hard

Een **workaholic** en een **slow life-aanhanger** getuigen over werk en geluk

Moet je jezelf altijd beklagen als je een drukke job hebt? En is het werkelijk nodig om voortdurend bezig te zijn? **Axel Enthoven** werkt vijftig uren per week, met de glimlach. Hij is professor en leidt één van de meest toonaangevende designbureaus van België. **Steven Vromman** kiest ervoor om trager te leven, en klopt dus veel minder uren. Als *Low Impact Man* verdient hij zijn brood met het milieubewust maken van anderen. Deze twee mannen hebben hun leven volledig anders ingericht, maar toch hebben ze heel wat gemeen: ze maakten een bewuste keuze en vonden het geluk.

Sarah Van Gaens

**Leven
om te
werken**
Axel Enthoven

Motivatie

Ik hou ervan om steeds beoordeeld te worden op mijn kunnen. De voldoening na een mooie prestatie geeft mij energie om nog betere resultaten na te streven. Met andere jobs zou ik misschien veel meer verdienen, maar ik doe gewoon doodgraag wat ik doe. Daarbij is geld geen motivatie, wel een zekerheid. Van nature zoek ik een houvast. Dat komt omdat de Tweede Wereldoorlog mijn familie erg heeft verarmd. Omdat ik niet graag profiteer van anderen, vind ik het belangrijk om een hoog levensniveau te hebben.

**Werken
om te
leven**
Steven Vromman

Gelukkig

Voordat ik begon met mijn *Low Impact Man*-project, was ik directeur van de vzw Ecolife. Nu doe ik enkel wat ik belangrijk vind en heb ik meer tijd voor mezelf en mijn kinderen. Ik heb nu ook veel minder het gevoel dat ik aan het werk ben omdat ik graag over duurzaam leven vertel. En ik heb de vrijheid om zelf te beslissen welk werk ik aanneem.

Iedereen heeft de kans om gelukkig te zijn.

Stress

Ik sta voortdurend onder stress. Het is immers mijn fout als mijn werk niet goed is. Mensen verwachten ook dat ik steeds bereikbaar ben. Toch hou ik van mijn job. De nadelen van de stress moeten het afleggen tegen mijn fierheid en de wil om mijn beloftes na te komen.

Vrije tijd

Vrije tijd is een rariteit. Heb ik toch een paar dagen verlof, dan heb ik spijt dat ik die tijd niet in mijn werk heb gestoken. Dat is de dualiteit waarmee je geconfronteerd wordt als je heel actief bent. Ik ben ook niet van plan om op pensioen te gaan. Doordat ik een carrière heb opgebouwd, kan ik nu reeds doen en laten wat ik wil.

Arbeidsvreugde voor iedereen

Veel mensen denken dat ze genoeg moeten nemen met hun situatie. Ik vind dat je altijd kan uitzoeken welke andere mogelijkheden je hebt. Of je dit doet, hangt echter af van je aangeboren nieuwsgierigheid. Iedereen heeft wel de kans om gelukkig te zijn, behalve als je gezondheidsproblemen hebt, natuurlijk. Als iedereen iets beter zoekt, kan je je afvragen wie de minder leuke jobs dan zal invullen. Ik denk echter dat niemand iets volledig tegen zijn zin doet. Je hebt mensen die plezier scheppen in het verrichten van bandwerk. Omdat ze het sociale aspect appreciëren of omdat ze zo even niet nadenken en hun problemen vergeten.

Is nietsdoen ethisch verantwoord?

Ik ben van mening dat je moet teruggeven wat je afneemt: als niemand zou werken, zou alles wat we nu hebben niet bestaan. Ik ben niet jaloers op mensen die weinig werken, zolang ze niet van anderen profiteren.

Hoe meer je hebt, hoe onvrijer je bent.

Zekerheden loslaten

Op dit moment is het LIM-project erg succesvol. Het is niet gezegd dat dit zo blijft, maar daar zit ik niet mee in. Vooruitdenken is nodig, maar de meeste mensen doen het te veel. Ik geloof dat, wat er ook gebeurt, er altijd wel iets zal zijn dat ik kan doen. Tijd is voor iedereen een van de meest kostbare dingen. Veertig jaar besteden aan een job die je niet graag doet, is ondenkbaar voor mij.

Goed leven met 1.500 euro per maand

Door milieuvriendelijker te leven, geef ik twintig procent minder uit dan vroeger. Ik bespaar voornamelijk op gas, water en elektriciteit. Wij eten geen vlees of vis, reizen minder en kopen veel in de kringloopwinkel. Mijn kinderen maken daar geen problemen van. Als zij eens graag een bad nemen of met hun zakgeld iets willen kopen dat niet ecologisch is, dan mogen zij dat.

Workaholics

Ik weet niet of iedereen zou kunnen leven zoals ik, maar voor velen is het zeker mogelijk. Veel heeft met gewoontes te maken. Mensen denken dat ze pas gelukkig zijn als ze alles kunnen kopen wat ze willen. Maar hoe meer je hebt, hoe onvrijer je bent. Het is trouwens gemakkelijker om ergens aan te weerstaan als je het toch niet kan betalen. Mensen kijken sowieso te veel naar wat een ander heeft. Mijn tip? Trek je minder aan van wat anderen van je denken.

Is nietsdoen ethisch verantwoord?

Een mens kan zich het beste ontplooiën als hij of zij een bijdrage kan leveren aan de maatschappij.

Iedereen gelukkig

Als de meeste mensen werk hadden en hun werk graag deden, dan zouden we een veel gelukkigere samenleving hebben. Het bewust weten wat je wil doen en daarvoor kiezen is heel belangrijk om gelukkig te zijn. Maar als je schulden af te betalen hebt of je hebt geen goede opvoeding of opleiding gekregen, dan is dat natuurlijk niet zo eenvoudig.

Marc De Vos

“Diploma-inflatie is medaille met twee kanten.”

Marc De Vos geeft zijn visie over de perverse effecten van de diplomarace

Steeds meer Belgen halen hogere diploma's. Maar hoe meer diploma's in omloop, hoe lager hun waarde. Marc De Vos, hoogleraar Arbeidsrecht en directeur van denktank Itinera, waarschuwt voor de perverse effecten van de diploma-inflatie. “Op een bepaald moment zullen we ontdekken dat er weinig achter dat papiertje zit. En dat gaat ons zuur opbreken.”

Julie Van Garssen

Op dertig jaar tijd is het aantal universiteitsstudenten in België verdubbeld, en aan de hogescholen zijn er nog meer leerlustigen bijgekomen. Marc De Vos spreekt in persoonlijke naam en uit ervaring. De docent aan de Universiteit Gent (UGent) en de Vrije Universiteit Brussel (VUB) ziet de aula's elk jaar voller stromen. Ook merkt hij dat het aantal afgestudeerde studenten elk jaar toeneemt. Een diploma is dezer dagen meer dan ooit begerenswaardig én bovendien binnen handbereik. Een goede zaak, vindt De Vos, maar elke medaille heeft twee kanten. De diplomarace leidt immers ook tot een diploma-inflatie. In algemene maatschappelijke en arbeidsmarkttermen, legt de docent uit waarom dit fenomeen nefast kan zijn.

Wat verstaat u onder de term 'diploma-inflatie'?

We evolueren naar een situatie waarin iedereen een diploma heeft of moet hebben. Dit stukje papier is immers meer dan ooit een noodzakelijke voorwaarde om in aanmerking te komen voor een goedbetaalde functie. Een toegangsticket voor een boeiende job, zeg maar. Maar doordat steeds meer mensen een diploma behalen, daalt de relatieve waarde van één diploma ten opzichte van andere. Dezelfde inflatie geldt voor de studietijd die voorafgaat aan het behalen van dat stukje papier. Denk maar aan de recente discussie om universitaire richtingen te verlengen van vier naar vijf jaar. We studeren meer en langer. Om jezelf te onderscheiden van anderen, moet je dus al twee diploma's behalen, of drie. En liefst één van een prestigieuze buitenlandse universiteit. Of een doctoraat, en ook daar stellen we inflatie en ontwaarding vast.

Deze inflatie kan je ook sociologisch verklaren. Iedereen weet dat je vandaag de dag zonder diploma gehandicapt aan je professionele leven begint. Gediplomeerden verdienen nu eenmaal meer in de loop van hun carrière. Daaruit volgt de drang om tot op

de bovenste sport van de ladder te klimmen. Uiteraard is de diplomatoename ook een welvaartseffect. We worden steeds rijker en kunnen de studies van onze kinderen bekostigen. Hoger onderwijs is immers nog steeds duur, ondanks de democratiseringstendenzen.

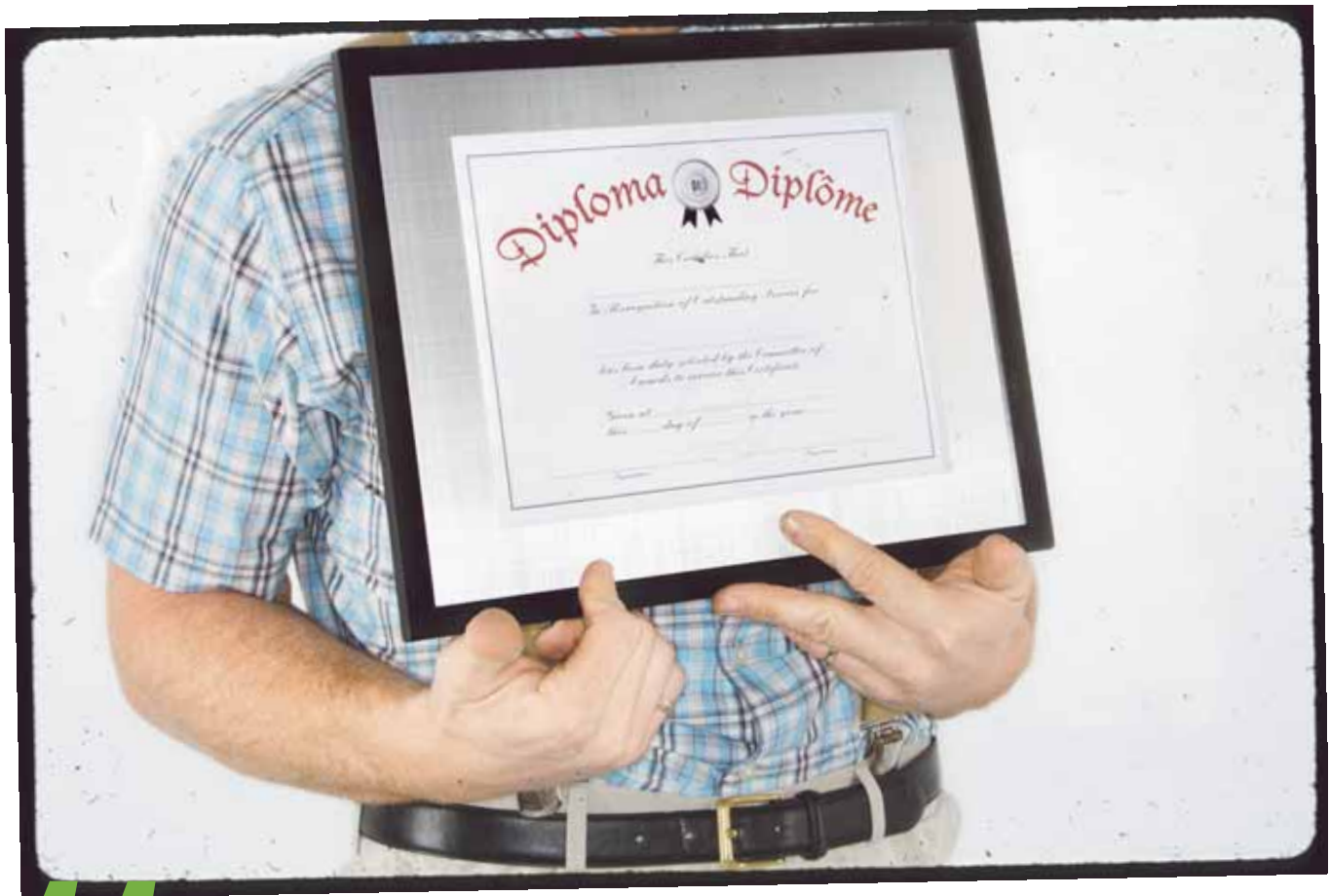
Daarnaast zie ik ook een cultureel motief: Belgen zijn diploma-fetisjist. We beseffen dat een hoger diploma onontbeerlijk is voor een bloeiende carrière, en doen dan ook alles voor dat diploma. Hierdoor wordt het voor diegenen die niet verder studeren steeds moeilijker om een job te vinden. Want, naarmate het behalen van een diploma veralgemeend wordt, wordt de vereiste van een diploma om een job te krijgen ook veralgemeend. Wat ons nog eens extra aanzet om een diploma te bemachtigen! Het gaat hier duidelijk om een selffulfilling prophecy: een gesloten circuit waarin vraag en aanbod elkaar langs alle kanten blijven versterken. Ook de beleidsmakers draaien mee in deze zelfvoedende cyclus: omdat ze weten dat een diploma meer kansen biedt, nemen zij allerlei incentives opdat jongeren voor dat begeerde stukje papier gaan. 'Meer gediplomeerden' is zowat overal in de ontwikkelde wereld een beleidsleuze. En zo wordt dat diploma uiteraard de norm op de arbeidsmarkt.

U zegt dat de relatieve waarde van een diploma daalt doordat quasi iedereen er één heeft. Maar hoe zit het met de kwaliteit?

Een relatieve ontwaarding is niet hetzelfde als een absolute kwaliteitsafname. Toch merk ik dat de lat om af te studeren steeds lager ligt. Dat is een gevolg van het beleid. Omdat de overheid de doorstroming naar een diploma wil bevorderen, gaan de standaarden omlaag. Was een grootste onderscheiding twintig jaar geleden een rariteit, dan hoort nu bij elke afstudeerlichting aan de UGent een handvol rechtenstudenten tot de uitverkorenen. Niet enkele, maar tiental-

Op een bepaald moment gaan we beseffen dat er weinig achter het diploma steekt, dat het enkel op papier wat waard is.

Belgen zijn diploma-fetisjisten.

len rijven een grote onderscheiding binnen. Een grootste onderscheiding betekende vroeger een gemiddelde van achttien op twintig, nu is dat zeventien. Een grote onderscheiding zakte van zestien naar vijftien. Ook de eindexamens, dé test van een universitaire opleiding, worden opgedeeld in semesterexamens. Bovendien kan elke student een aangepast studietraject volgen. En vrijstellingen haal je al met tien op twintig, terwijl dit vroeger twaalf was en de generatie daarvoor veertien.

Op zich is het een goede zaak dat meer mensen een diploma halen. Het is ook evident dat iedereen een zeker basisoniveau van kennis moet hebben waarvoor een diploma symbool staat. Mijn bekommernis betreft vooral het hoger onderwijs. Gevaarlijk is daar de andere kant van de diploma-inflatie. We evolueren naar een situatie

waarbij een diploma iets formeels wordt in plaats van iets inhoudelijks. Door ons diploma-fetisjisme willen we dat stukje papier om het stukje papier, en niet om de vaardigheden die het zou moeten garanderen. Bij een sollicitatiegesprek worden *skills* of opgedane ervaring daardoor minder relevant dan het voorgelegde papiertje. Dat zal onze economie zuur opbreken. Op een bepaald moment gaan we immers beseffen dat er weinig achter het papiertje steekt, dat het enkel op papier wat waard is.

Die andere kant van de medaille is in eerste instantie niet zichtbaar: meer mensen zijn hoogopgeleid en krijgen goede jobs. We staan er niet bij stil of die diploma's intrinsiek nodig zijn, of ze relevant zijn voor de uiteindelijke loopbaan en wat hun impact is op de beschikbaarheid van talent. De grens tussen een gezonde evolutie van de economie naar

Iedereen met een halve gram verstand wil absoluut hoger onderwijs doen, waardoor we een artificiële schaarste creëren op de arbeidsmarkt.

een steeds hoger opgeleide context en een situatie waarbij iedereen meedraait in een zelfvoedende cirkel is bijgevolg moeilijk te trekken. Dit geldt trouwens niet alleen in België.

Zien we nu reeds perverse effecten van deze diplomarace op de arbeidsmarkt?

Absoluut. Door de *boom* van diploma's krijg je een concentratie aan de top: iedereen met een halve gram verstand wil absoluut hoger onderwijs doen. Daardoor creëren we een artificiële schaarste op de arbeidsmarkt in de lagere jobcategorieën. Onze economie zit met een heleboel technische knelpuntberoepen, waarvoor je juist niet hoogopgeleid moet zijn. Ondernemingen lossen dit vaak op door buitenlandse werkkrachten aan te nemen of naar het buitenland te verhuizen, waar wel menselijk kapitaal aanwezig is.

Ook merken we dat het middenkader, met functies die een voortgezette, maar daarom geen hoge opleiding vragen, nu een afvalbak wordt. Leerkrachten, bijvoorbeeld, moeten niet extreem hoogopgeleid zijn. Vroeger waren leraars dé intellectuelen: de normaalschool was de universiteit voor de armen. Nu studeren even intelligente mensen langer en behalen ze hogere diploma's. Maar met een dergelijk cv willen ze niet in het middenkader werken, dat bijgevolg wordt ingevuld door mensen die lager op de

ladder staan. Persoonlijk ben ik hier heel bekommerd om, want het onderwijs is de basis voor onze toekomst. Als we niet zorgen dat er uitstekende mensen voor de klas staan, verknallen we alles. Daarom moeten we dringend de diplomavereisten voor onderwijzers verhogen, of de productiviteit in het onderwijs verhogen opdat we aantrekkelijkere lonen en arbeidsvoorwaarden zouden kunnen bieden.

Ten slotte oefenen heel wat hoogopgeleide mensen jobs uit die, ook al zijn ze interessant en goedbetaald, niets te maken hebben met hun opleiding. Deze mensen zijn in vele gevallen overgeschoold of simpelweg verkeerd geschoold, wat bewijst dat een diploma meer fungeert als toegangsticket dan als garantie voor reële *skills*. We zitten dus met een enorme verspilling van tijd en talent. Deze personen hadden misschien perfect dezelfde job kunnen uitoefenen met een lager diploma. Alleen is dit zeer moeilijk aan te tonen, omdat ze deze job dan - door onze diploma-geobsedeerde maatschappij - misschien nooit gekregen hadden.

Zal de slinger, door deze perverse gevolgen, binnenkort niet vanzelf de andere richting uitslaan?

Het is mogelijk dat mensen minder diploma's zullen halen of zich zullen herscholen. Dit veronderstelt een echte bewustwording van de

gevaaren achter de diploma-inflatie. Wat moeilijk is, want de bottomline is positief: altijd meer mensen hoger opgeleid. Het probleem is wat er achter de bottomline zit: de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt. Spijtig genoeg spreken analisten meestal over de arbeidsmarkt als arbeidsmarkt en blijven ze nogal blind voor de instroom in deze markt vanuit het onderwijs, nochtans een essentiële beleidszaak. Ik denk dat we ons land geleidelijk aan meer en meer bewustwording zullen zien over het belang van goede onderwijskeuzes.

Dit zal gaandeweg gebeuren. Vandaag de dag trekken steeds meer mensen aan de alarmbel. Er werden al voorstellen gedaan om het inschrijvingsgeld voor richtingen die leiden tot oververtegenwoordigde jobs te verdubbelen, en de inschrijving voor richtingen die uitgeven op knelpuntberoepen, te vergemakkelijken. Door deze politiek van ontrading en aanmoediging zou de instroom gestuurd kunnen verlopen. Toch is er ook diepgaander denkwerk nodig, want structurele veranderingen zijn onontbeerlijk. Bij Itinera weten we waar we ons volgend jaar moeten op toelagen.

Facts & figures

Verenigde Staten

Zwaarlijvigheid

In 2010 leed 33,8 procent van de volwassen Amerikanen aan obesitas (BMI van dertig of hoger). In 1997 was dit nog maar 19,4 procent. Bovendien heeft 74,6 procent van alle Amerikanen een BMI van vijftientig of meer.

Bron: Centers for Disease Control and Prevention

Frankrijk

Oudste persoon ter wereld

Jeanne Calment (geboren in 1875 en gestorven in 1997) werd 122 jaar oud.

Bron: Wikipedia

Noorwegen

Ontwikkelingsgraad

Noorwegen heeft de hoogste ontwikkelingsgraad (HDI) en de Democratische Republiek Congo de laagste.

Bron: United Nations Development Programme, het ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties

Niger

Aantal geboortes per vrouw

Een Nigeriaanse vrouw krijgt gemiddeld 7,19 kinderen. In Macau en Hongkong heeft een vrouw gemiddeld 0,9 kind.

Bron: United Nations World Population Prospects

Mexico

Rijkste man ter wereld

De Mexicaan Carlos Slim is de rijkste mens ter wereld. In maart 2011 beschikte de man over een nettovermogen van 74 miljard dollar.

Bron: Forbes

Uganda

Kinderarbeid

Ongeveer 1,76 miljoen Ugandese kinderen tussen vijf en zeventien jaar oud verrichten kinderarbeid.

Bron: International Labour Organization (Internationale Arbeidsorganisatie). Gegevens van april 2009

Guatemala

Harde werkers

Vrouwelijke arbeidsters in de textiel- en voedingsmiddelenindustrie in Guatemala werken gemiddeld elf uur per dag, zes dagen per week. 12,4 procent van de arbeidsters in de voedingsmiddelenindustrie heeft zelfs geen rustdag.

Bron: Médecins du Monde (Dokters van de Wereld)

Angola

Meeste doden

Jaarlijks sterft 2,34 procent van de Angolese bevolking. Het land is daarmee de trieste koploper inzake sterftcijfers.

Bron: Central Intelligence Agency

Monaco

Hoogste levensverwachting

In Monaco lag de gemiddelde levensverwachting in 2011 op 89,73 jaar. In België is dit 79,51 jaar. Over het algemeen leven vrouwen langer dan mannen.

Bron: Central Intelligence Agency

India

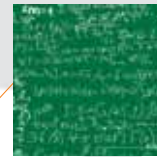

Bevolkingsgroei

In India groeide de bevolking tussen 1990 en 2010 met zo maar even 320 miljoen. De hoogste groei is evenwel vast te stellen in Qatar (174 procent) en de Verenigde Arabische Emiraten (140 procent). Op dit moment leven er zeven miljard mensen op de aarde. In 1950 waren we nog met 2,5 miljard.

Bron: Wikipedia

China

Wiskundeknobbels

De winnaar van de Wiskunde Olympiade 2011 was China, gevolgd door de Verenigde Staten van Amerika en Singapore.

Bron: International Mathematical Olympiad

Oekraïne

Meeste olympische medailles

De gymnaste Latynina Larisa behaalde maar liefst achttien medailles op de Olympische Spelen voor Oekraïne, dat toen nog tot de voormalige Sovjet-Unie behoorde.

Bron: The Olympic Movement

Japan

Dood door overwerk

In Japan sterven jaarlijks een duizendtal mensen door *karoshi* of "plotselinge dood door overwerk". Het Japans ministerie voor arbeid meldt verder nog tienduizend mensen die sterven aan de gevolgen van stress of teveel werk, en dertigduizend mensen die zelfmoord plegen vanwege de stress op het werk.

Bron: www.kirainet.com/

Qatar

Hoogste groei BBP

Het BBP van Qatar groeide in 2010 met maar liefst 16,3 procent.

Bron: Central Intelligence Agency

Oman

Hoogste percentage van BBP voor defensie

Oman spendeert 11,4 procent van zijn BBP aan defensie-uitgaven. IJsland is dan weer het meest vredelievende land.

Bron: Central Intelligence Agency

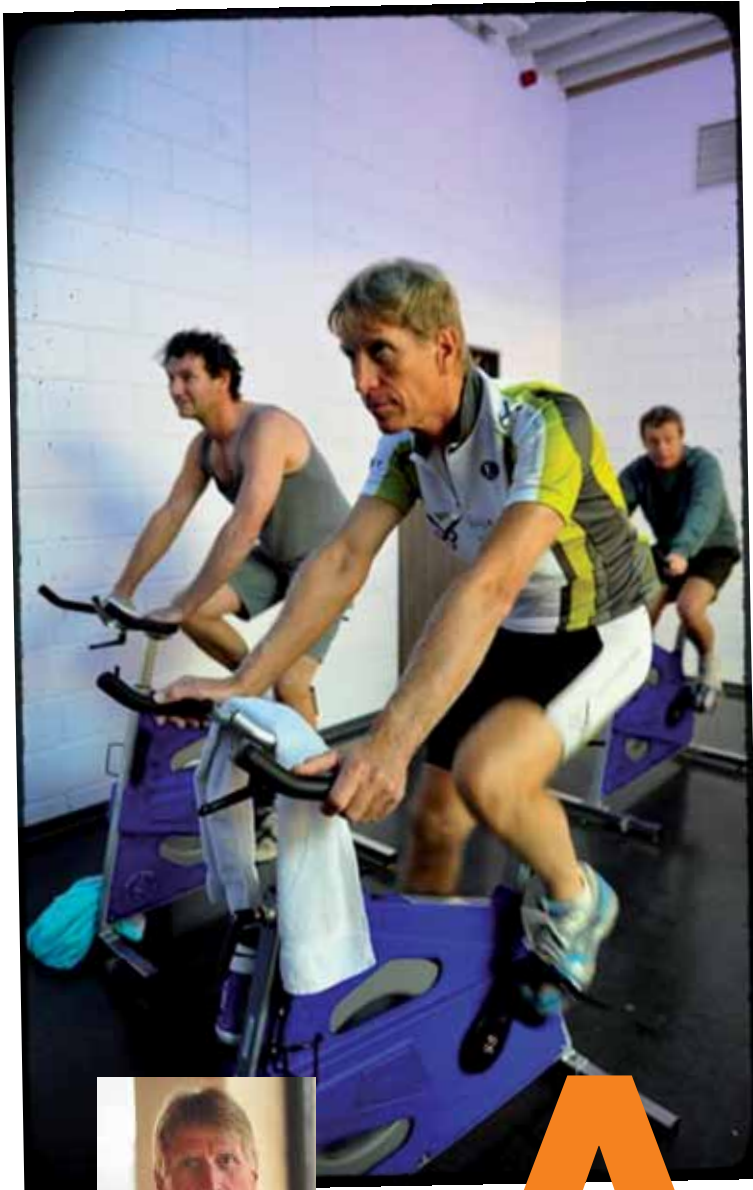
Swaziland

Hiv

In Swaziland is 25,9 procent van de bevolking tussen 15 en 49 jaar hiv-positief.

Bron: Central Intelligence Agency

Paul De Knop

Sport: van ontspanning tot obsessie

Paul De Knop over de toenemende ambities van sportliefhebbers

Amateursporters nemen hun hobby steeds serieuzer. Ze willen niet enkel meedoen aan een marathon, maar hem ook uitlopen. Paul De Knop, amateursporter en rector van de Vrije Universiteit Brussel laat zijn licht schijnen over het toenemende succes van sport en de grenzen van prestatiedrang. "Mensen associëren zich graag met het succes van hun helden en doen voor een stuk aan kopieergedrag."

Olivier Beys

Voor wie nooit beweegt, is sport een regelrechte hel, maar eens je het gewend bent, voel je je veel beter.

Sporten is in deze dagen.

Hoe verklaart u dat?

Door de moderne beschaving zijn we anders gaan leven en bewegen we minder. Nochtans is daar een grote behoefte aan. Zonder beweging degenerereer je. Voor wie nooit beweegt, is sport een regelrechte hel maar eens je het gewend bent, voel je je veel beter. In dat opzicht is sport niet zo'n verwonderlijke hobby, ik ken geen enkel vrijetijdsgebeuren dat zo wijdverspreid is. Niet alleen in de actieve zin, maar ook passief: mensen worden bewogen door sport. Ik herken dat ook in mezelf: bewegen heeft me altijd enorm bewogen.

Het eigenaardige is dat men vroeger begon te sporten wanneer men afstudeerde in het secundair. De sport is immers ontstaan binnen universiteiten zoals Cambridge, Oxford enzovoort. Nu verschuift alles naar jongere leeftijden: er bestaan zelfs competities voor vijfjarigen. Achttien jaar is nu net de leeftijd dat men gaat studeren en afhaakt, of alleszins minder sport. Daarna gaat iedereen werken en verzeilen heel wat mensen in de ratrace, met een sterke prestatiedruk als gevolg. Om dat lang vol te houden moet een mens fysiek in orde zijn, en dan komt sport wel weer van pas.

Heel wat amateurs gaan net als professionals tot het uiterste, waarom eigenlijk?

To win silver is to lose gold. Deelnemen is al lang niet meer belangrijker dan winnen. Laten we eerlijk zijn, competitie is ingebakken in de mens. Het wordt ook aangeleerd op school. De maatschappij wordt bovendien competitiever in al haar geledingen, en dus ook in de sport. Dan loert de verlokking van middeltjes die je beter doen presteren

om de hoek. We weten dat het bestaat bij studenten tijdens de examens, alleen spreekt niemand erover. En aan de hand van de verkoopscijfers van viagra is het zo klaar als een klontje dat mensen prestatieversterkende middelen nemen.

Stel: je hebt getraind voor een marathon, maar net niet genoeg om hem uit te lopen. Wel, het is geweten dat sommigen dan naar doping grijpen. Ik ga daar niet flauw over doen. Zo wilt niemand toch geopereerd worden door een arts met een bibberende hand? Wel, het middel waarmee de arts z'n hand stabiliseert en hem doet presteren wordt ook door boogschutters gebruikt. Maar het is typisch dat zoiets in de sport niet aanvaard wordt. Voor alle duidelijkheid: ik vind dat terecht, je bedriegt jezelf en anderen. Maar ik kan me wel voorstellen dat de verleiding groot is als je net niet dat ultieme doel behaalt en anderen wel.

Waar ligt dan precies de grens?

Jean-Marie Dedecker heeft ooit voorgesteld dat doping moet toegelaten worden om een "eerlijkere" sport te maken. Ik ben daar radicaal tegen. Als je alles toelaat, heb je namelijk de zekerheid dat iedereen het ook effectief zal doen. Maar het blijft een moeilijke zaak. Koffie bijvoorbeeld, is dat doping of niet? Daarom vind ik het goed dat er specialisten zijn die dat bepalen. De sport heeft zo zelf bepaald wat kan en niet kan. Waar zie je dat nog? Niet onder studenten, politici of in de cultuursector. Voor mij is het belangrijk of het natuurlijk of onnatuurlijk is. Het nemen van voedingssupplementen, van vitamines, die overigens niet gezond blijken te zijn, is vooral ingegeven door de commercie. Ik leg aan mezelf op dat ik zo'n zaken niet neem, maar ik kan dat want ik doe niet

aan competitiesport. Waar de precieze grens ligt weet ik ook niet, maar de sportwereld durft de discussie tenminste aan te gaan.

Hoe ver gaat u in sport?

Ik verbied mezelf om stimulerende middelen te nemen. Wel sport ik intensief. Ik ben 57 jaar. Als ik niet de fysieke conditie had die ik nu heb, zou ik niet doen wat ik nu doe. Ik sta constant onder druk, mensen staan niet aan mijn deur om te zeggen wat een prachtige campus de VUB is, maar wel om te zeggen wat er zoal misloopt. Wilfried Martens schreef ooit dat het geheim om de urenlang conclaven te doorworstelen een flinke dosis sport is. Anderen zoeken vaak hun toevlucht tot alcohol, roken of andere middelen. Voor mij is dat fietsen. Het is een vorm van verslaving, van doping zou je zelfs kunnen zeggen, want ik sport om beter te presteren. Daarom kan ik bijvoorbeeld gerust negen uur vergaderen zonder te eten. Tegelijk is fietsen niet alleen een uitdaging, maar ook een prachtige ervaring in de natuur.

Remotie

Een stap terug is een stap vooruit

Tanja Verheyen en Bob Vermeir

Wolters Kluwer, 2011
ISBN: 9789046528303

In vele bedrijven zetten mensen een stap terug in hun carrière. Men noemt dit demotie, het tegenovergestelde van promotie. Deze degradatie gebeurt soms vrijwillig, soms wordt een werknemer hiertoe gedwongen. De auteurs van *Remotie* tonen aan hoe je hiermee omgaat en breken daarbij een lans voor de term remotie. Deze impliceert dat demotie niet negatief moet uitdraaien, maar een stap vooruit kan betekenen.

Franky Bussche

Sommige werknemers zetten vrijwillig een stap terug in hun bedrijf of hun carrière, omdat ze meer vrije tijd willen of streven naar een groter evenwicht tussen hun werk- en privéleven. Soms worden mensen echter ook gedwongen om hun carrière op een lager pitje te zetten. Dit gebeurt doorgaans na een interne ruzie of als gevolg van een besparingsronde of een fusie.

Demotie brengt heel wat emoties en vragen met zich mee. Hoe bereid je een vrijwillige demotie voor? Hoe ga je om met een gedwongen stap terug? Wat betekent dit voor je reputatie? Mag een werkgever je loon verlagen? Hoe zorg je als werkgever dat je werknemer gemotiveerd blijft? Is demotie een oplossing voor het vergrijzingsvraagstuk in onze maatschappij? Waarom is demotie nog altijd taboe?

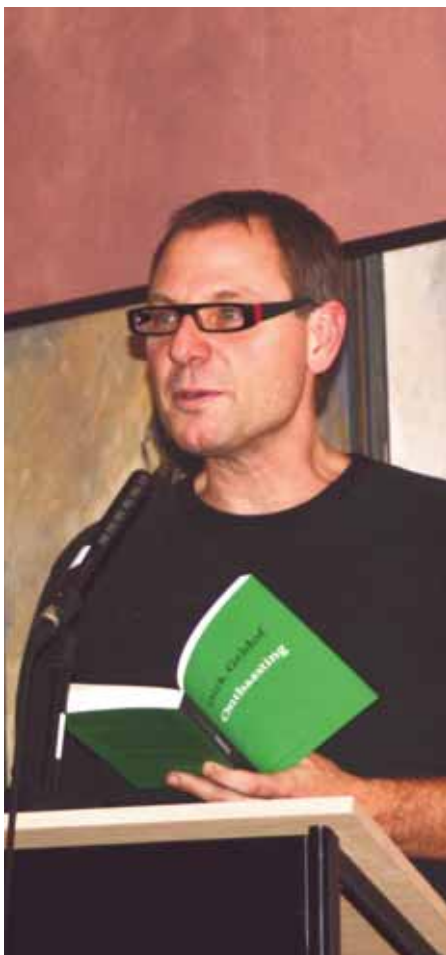
En vooral: hoe maak je van een demotie een remotie, oftewel van een degradatie een heroriëntering?

In het boek praten Fernand Koekelberg (federale politie), Peter Leyman (Volvo), Mimi Lamote (C&A), Ludo Busschots (VRT) en tien minder bekende Belgen over hun al dan niet gedwongen carrièrewending.

Daarnaast schetst *Remotie* op een heldere en vlot leesbare manier in drie delen de problematiek van demotie. Eerst analyse-

ren de auteurs het fenomeen. Vervolgens staan ze stil bij de omvorming van een demotie- naar een remotieproces. Ten slotte bieden ze nuttige tips voor zowel werknemers, werkgevers als HR-verantwoordelijken. Daarbij geven ze het woord ook aan psychologen en juristen.

Wie een volledig overzicht van het fenomeen wil én op zoek is naar goede raad, is hier aan het juiste adres. Het boek is ongetwijfeld een must have voor iedereen die betrokken is bij demotie.

Dirk Geldof

Stilstaan bij

onthaasting

Verslag van Dirk Geldofs
lezing over onthaasting

Druk, druk, druk! In een maatschappij waar alles razendsnel voorbijflitst, hebben we steeds vaker het gevoel geen tijd te hebben. Stress op de werkvloer stijgt en ook in onze vrije tijd willen we duizend-en-een dingen doen. Het huisvandeMens Gent stond hier even bij stil. Op 6 oktober 2011 trakteerde professor Dirk Geldof het VC Geuzenhuis op de lezing *Onthaasting. Anders denken over tijd en tijdsdruk*.

Anniek De Pauw
vrijzinnig humanistisch consulent
huisvandeMens Gent

Wanneer we het hebben over – om het met de woorden van Bram Vermeulen te zeggen – de “wedstrijd tegen de tijd”, is professor Dirk Geldof de geknipte persoon. Zijn boek *Onthaasting. Op zoek naar tijd in de risicomaatschappij* verscheen in 2001, maar het thema is meer dan tien jaar later nog steeds even actueel.

Volgens Geldof ontstond de onthaastingsbeweging in de jaren negentig. Het begrip verwijst naar het loslaten van de gaspedalen van ons eigen leven om de kwaliteit van dit leven te verhogen. Tijdens de lezing belichtte de docent de oorzaken en gevolgen van de groeiende tijdsdruk en zocht hij eveneens naar een duurzaam tijdsbeleid. Daarbij wisselde hij droge theorie af met uit het leven gegrepen voorbeelden, à la “We zitten op zondag niet meer op een stoel aan de voordeur. Onze vrije tijd verdicht

door een goed gevulde agenda waarbij ‘moeten’ centraal staat. We ‘moeten’ nog naar de sauna met de geschenkbon die volgende week vervalt.”

Wie graag wil weten waaraan zijn medemens zijn tijd spendeert, kan volgens Geldof terecht op de website www.tijdsonderzoek.be. Dit onderzoek gaat over de collectieve ritmes van de gezinnen in Vlaanderen. Zij worden elke seconde gevolgd. De steeds wijzigende grafiek geeft een beeld van de gemiddelde tijdsbesteding van de Vlaming.

Tijdsdruk wordt vaak geïndividualiseerd, zoals in de resem boeken over timemanagement. Ook psychologische onthaastingsboeken slaan de lezer om de oren met persoonlijke tips. Geldof vertrekt echter vanuit een sociologische invalshoek en

maakt duidelijk dat de groeiende tijdsdruk een verhaal is van de maatschappij en het individu bijgevolg overstijgt.

“Een goed onderbouwde uiteenzetting”, klonk het achteraf vanuit het publiek. “De lezing biedt stof tot nadenken.”

Meer info over Dirk Geldof en zijn werk:

www.dirkgeldof.be

Je kan er het boek *Onthaasting. Op zoek naar tijd in de risicomaatschappij* (Houtekiet 2001) gratis downloaden.

Een job dichtbij huis, veel verlof en genoeg vrije tijd na de werkuren. De Millennials betreden de arbeidsmarkt met hoge eisen. Evenwicht tussen werk en privé vinden deze jongeren een voorwaarde om aan de slag te gaan. Tenminste, dat is het beeld dat studies en media van hen ophangen. Maar klopt dit wel?

Julie Van Garsse

De Millennials - ook wel Generatie Y genoemd - zijn geboren tussen het midden van de jaren '80 en het midden van de jaren '90, al variëren deze grenzen naargelang de studie. Zeker is wel dat ze rond 2010 hun intrede doen op de arbeidsmarkt. En daar hebben ze volgens onderzoekers heel wat te bieden. De multitaskende netwerkbeesten gooien met technologie en hebben lak aan hokjesdenken. Maar de Millennials stellen ook hoge eisen aan hun werkgevers, die zich aan hen dienen aan te passen en niet andersom. Dat blijkt uit het in juni verschenen boek *De grenzeloze generatie en de onstuitbare opmars van de B.V. IK* van onderzoeksbureau Motivaction. Werk is voor jongeren meer een noodzaak om in levensbehoeften te voorzien dan een roeping. Maar geen woord zonder wederwoord*:

**Deze namen zijn fictief, dit om de privacy van de geïnterviewden te respecteren.*

Millennials...

Laura (26):
"Werkdruk in onze maatschappij ligt te hoog."

"Werk betekent voor mij: geld verdienen om op reis te kunnen gaan. Daarnaast wil ik mijn tijd ook nuttig besteden. Als loopbaanbegeleidster vind ik mijn job maatschappelijk relevant. Toch zou ik liever halftijds of vier vijfde werken en de vrijgekomen tijd investeren in naallessen of een cursus capoeira. Nu volg ik de lerarenopleiding en yoga. Mijn droom is om één van deze passies professioneel uit te bouwen. Zo zou ik graag één dag per week yogales geven aan vluchtelingen. Dit zou voor mij persoonlijk zinvoller zijn. Sowieso vind ik dat de werkdruk in onze maatschappij te hoog ligt, kijk maar naar al de scheidingen en burn-outs. Lukt het niet om mijn huidige job beter af te stemmen op deze plannen, dan denk ik eraan om op te stappen en naar het buitenland te trekken."

Thomas (25):
"Werkleven mag persoonlijk leven niet domineren."

"Ik draai als journalist gemiddeld negen uur per dag. Te veel, zeker in verhouding met mijn loon. Bovendien heb ik heel onregelmatige uren en leg ik elke dag veertig kilometer af naar mijn werk. Ik vind dat je werkleven nooit je persoonlijke leven mag domineren. Spijtig genoeg is dit in werkelijkheid wel het geval. Zo kan ik nu onmogelijk mijn hobby, fotografie, professioneel uitbouwen. En als je je kwaliteiten niet kan ontwikkelen, raak je volgens mij snel afgestompt. Daarom kijk ik stilaan uit naar nieuwe uitdagingen. Een andere job met betere voorwaarden staat bovenaan mijn verlanglijstje, maar ook het idee van een loopbaanonderbreking laat me niet los."

Annabelle (23):
"Veel vrije tijd is belangrijker dan een mooi loon."

"Voldoening in je job is voor mij een absolute prioriteit. Op het werk vraag ik dan ook allereerste cursussen aan en probeer ik zoveel mogelijk bij te leren. Veel vrije tijd komt op de tweede plaats van mijn verlanglijstje. Dat vind ik belangrijker dan een mooi loon. Ik zou nooit carrière willen maken ten koste van hobby's, vrienden en familie. Zo heb ik bijna elke avond iets te doen: een etentje met vriendinnen, een bezoekje aan de fitness of een cursus glasjuwelen maken. Idealiter zou ik dan ook opteren voor een halftijdse job, maar leuke dingen zijn spijtig genoeg zelden gratis. Momenteel werk ik dus hard overdag en verplicht ik mezelf om het werk achter me te laten zodra ik rond half zes naar huis ga. Dan is het tijd voor ontspanning."

...vinden *privé* belangrijker dan *werk*

Maarten (24):

"Ik wil op deze leeftijd geen opofferingen maken voor mijn werk."

"Ik ben voltijds leerkracht Engels. De keuze voor het onderwijs is louter ingegeven door de uren: ik werk zo'n zeventien uren per week, wat in andere sectoren neerkomt op een halftijdse job. Ook de verlofregeling is ideaal. Op deze leeftijd wil ik geen opofferingen maken voor mijn werk. Al twee jaar werk ik om te reizen en neem ik enkel tijdelijke onderwijsjobs aan. Al woon ik sinds kort alleen en voel ik dat ik op een keerpunt ben beland. Het is misschien tijd om uit te kijken naar een duurzamere carrière, die me toelaat te sparen en een appartementje te kopen. In dat geval zoek ik een andere job. Ik haal te weinig voldoening uit het lesgeven en wil dus gerust wat verlof opofferen voor een job met meer inhoud... al blijft vakantie zeer belangrijk!"

Lieven (26):

"Eigenlijk is mijn job voor een groot stuk mijn hobby."

"Samen met een vriend run ik sinds kort een eigen bedrijfje. Wij draaien dus lange dagen. Ook zondag hangt eraan, en vaak zeg ik privé-afspraken af. Tijd voor hobby's is er niet. Wanneer ik toch eens in de zetel plof, lees ik vaak nog blogs of boeken voor het werk, al sluit dit aan bij mijn persoonlijke interesse. Eigenlijk is mijn job voor een groot stuk mijn hobby. Het is een enorme uitdaging die ik met plezier aanga. De scheidingslijn tussen werk en privé is daarom ook moeilijk te trekken. Ik ervaar niet dat ik te hard werk; juist omdat het voor mijn eigen rekening is. Eens ik aan kinderen begin, is het wel mogelijk dat ik een versnelling lager schakel en opnieuw als werknemer aan de slag ga."

Adèle (22):

"Werk komt op de tweede plaats, hobby's op de eerste."

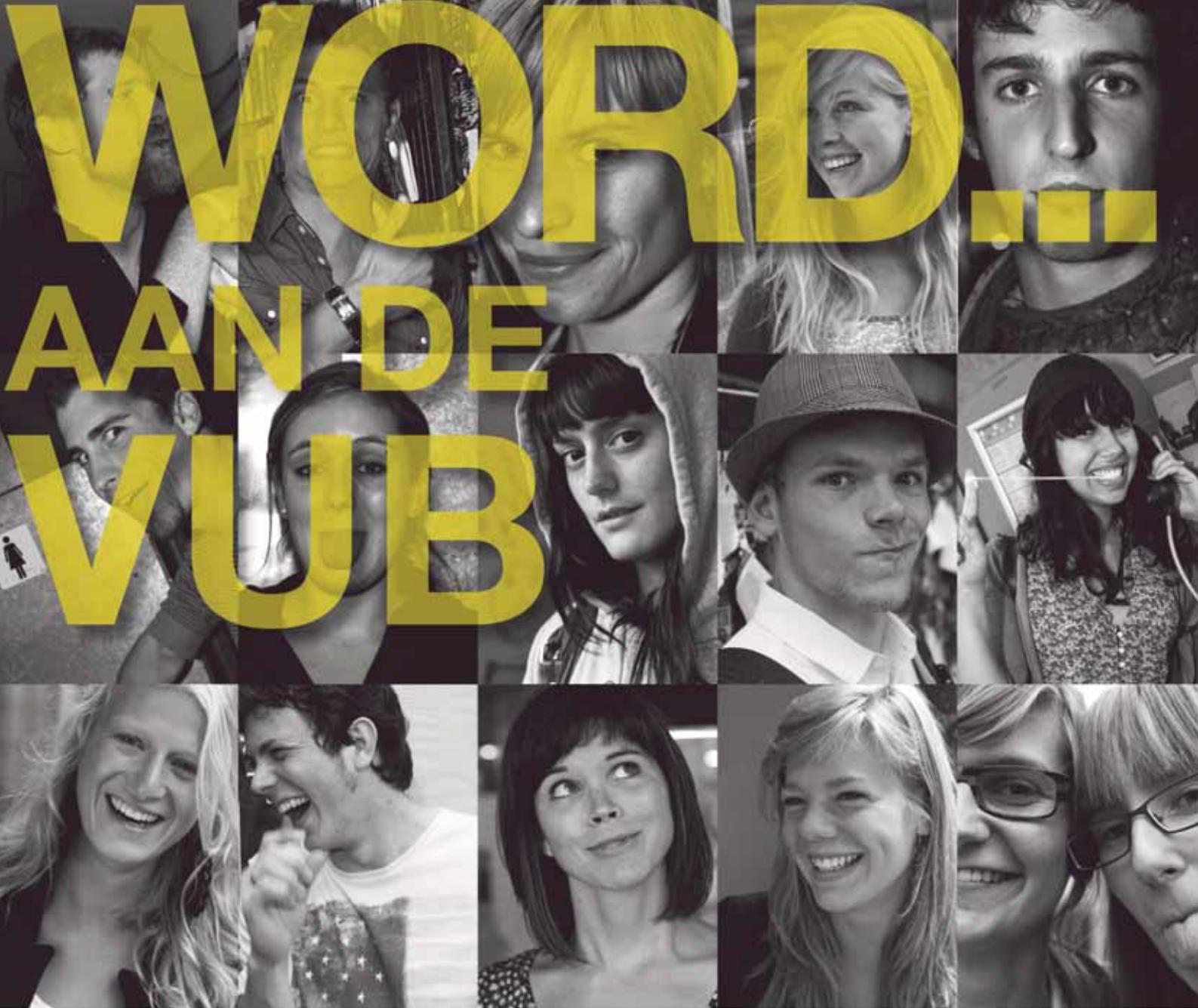
"In mijn leven zet ik werk heel bewust op de tweede plaats en hobby's op de eerste. Ik werk om te leven en niet andersom. Zou ik mijn huidige loon kunnen behouden met een halftijdse job, ik zou niet twijfelen. Dit wil niet zeggen dat mijn job me totaal niet boeit. Ik ben leerkracht Frans en kijk dus ook graag naar Franse films en lees Franse boeken. Ik weet gewoon niet of ik in de wieg ben gelegd voor het onderwijs. Ik steek er bijzonder veel energie in, maar heb het gevoel dat ik weinig terugkrijg. Daarom heb ik ook nood aan veel hobby's buiten de klas, die me wel voldoening geven. Sowieso trek ik er over drie jaar een jaartje tussenuit."

Matthias (27):

"Wie zich goed voelt, werkt beter."

"Evenwicht is iets waarnaar ik voortdurend op zoek ben. Zo heb ik voor mezelf de keuze gemaakt om een flexibel schema te volgen: vier dagen per week werk ik in een architectenbureau en vrijdag neem ik vrijaf. Die dag maak ik meubels in mijn eigen atelier. Zelfontplooiing vind ik enorm belangrijk. Het laat je toe je goed te voelen. En wie zich goed voelt, werkt beter. Ook verlof is van levensbelang. Uiteraard zou ik graag, net als zovelen, een wereldreis maken, maar als zelfstandige is dit quasi onmogelijk. Tenzij ik beslis om mijn carrière helemaal om te gooien. Architect is immers een hondenjob: interessant maar slecht betaald. Een eigen bureau opstarten is een optie, maar dan wordt het zeker tien jaar de broeksriem aanhalen."

**KOM NAAR DE INFODAG:
ZATERDAG 11 FEBRUARI 2012
10U00 – 16U00**

Vrije
Universiteit
Brussel

CAMPUS ETTERBEEK
CAMPUS JETTE

WWW.VUB.AC.BE/INFODAG